

Brukarstyrd inläggning (BI)

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)[Bakgrund](#)[Kriterier för brukarstyrd inläggning](#)[Remissprocess](#)[Kontrakt](#)[Dokumentation](#)[När BI-patient söker vård på psykiatriska akutmottagningen](#)[Bilagor](#)[Uppdaterat från föregående version](#)

Syfte

Detta dokument beskriver rutiner och arbetsfördelning vid brukarstyrd inläggning (BI) på psykiatriska kliniken, Hallands sjukhus Varberg och Halmstad. Dokumentet beskriver även remissprocessen mellan öppenvård och slutenvård.

Bakgrund

Brukarstyrd inläggning (BI) riktar sig i första hand till personer med självskadebeteende och/eller upprepade suicidtankar/suicidförsök. BI syftar till att motverka långa vårdtider och tvångsvård samt till att ge individen autonomi och kontroll över sin situation, genom att uppmuntra individen till att söka vård i god tid när en kris uppstår. BI är en omvårdnadsintervention och är att betraktas som en krishanteringsstrategi för individen.

Patienten kan lägga in sig upp till **tre nätter, max tre gånger per månad**. Patienten tar själv kontakt med avdelningen och kan inte läggas in av läkare eller på uppmaning av annan personal. Patienten har inte kontakt med avdelningsläkare under BI-inläggningen. Vid behov av icke akut läkarkontakt hänvisas patienten till ansvarig läkare i öppenvården. Alla villkor som gäller diskuteras med patienten och noteras i ett kontrakt som skrivs under tillsammans med patienten innan patienten kan börja använda BI. BI utesluter inte möjligheten att söka psykiatrisk akutvård.

Kriterier för brukarstyrd inläggning

Inklusionskriterier:

Båda nedanstående kriterier måste vara uppfyllda för att vara kandidat till BI:

- Patienten är själv motiverad till denna behandlingsform
- Fungerande och regelbunden kontakt med psykiatrisk öppenvård

Minst ett av nedanstående kriterier måste vara uppfyllt senaste halvåret:

- Återkommande episoder av självskada
- Återkommande överhängande suicidalitet
- Minst två kontakter med psykiatrisk akutsjukvård
- Minst en inläggning inom psykiatrisk heldygnsvård

Särskilda patientgrupper:

- Patienter som ska påbörja PTSD-behandling via öppenvården och behöver stöd i form av BI i samband med detta.
- Patienter som haft BI inom Barn- och ungdomspsykiatrin, alternativt haft BI på annan ort.

Exklusionskriterier:

- Våld mot personal senaste sex månaderna
- Antisocialt beteende
- Aktivt alkohol- eller substansberoende utan pågående behandlingskontakt
- Psykossjukdom
- Ostabila boendeförhållanden
- Omfattande somatiskt vårdbehov
- Svårt intellektuellt funktionshinder

Remissprocess

Vårdbegäran om brukarstyrd inläggning skrivs av eller i samråd med patientens behandlande läkare från psykiatriska öppenvården och skickas till avdelning 19 i Halmstad eller avdelning 22 i Varberg.

Vårdbegäran ska innehålla tillräcklig information för att ensamt kunna utgöra underlag för att bedöma om patienten kan få brukarstyrd inläggning. Vid frågor eller tveksamheter kring innehållet kontaktas BI-ansvarig läkare, alternativt BI-personal på respektive avdelning.

Innan vårdbegäran skickas ska patienten ha fått information om hur BI fungerar och godkänt detta. Det innebär bland annat att patienten själv ansvarar för sina läkemedel och inte kommer träffa läkare. Patienten kommer också skrivas ut vid självskada eller vid misstanke om påverkan av alkohol och droger. Patienten ska vara medveten om att BI innebär både stor frihet och stort ansvar.

Remissens innehåll

- Namn på aktuell behandlare på mottagningen som känner patienten och kan delta vid kontraktsskrivning
- Anamnes
- Diagnoser; såväl psykiatriska som somatiska (inklusive ICD-koder)
- Aktuell social situation; familj, socialt nätverk, husdjur, fritid, sysselsättning, försörjning, boendesituation
  - Finns insatser via kommun/hemtjänst?
  - Vilket hjälpbehov har patienten i hemmet och behöver detta tillgodoseas även under brukarstyrd inläggning?
  - Har patienten någon som kan ta hand om husdjur eller barn vid behov av brukarstyrd inläggning?
- Information om läkemedel
  - Hur har patienten tillgång till sina mediciner? (recept eller apodos?)
  - Vem delar medicinen? Tex. patienten själv, anhörig, kommunen, sjukvård
  - Hur ofta delas medicinen?
- Ställningstagande till om patienten kan hantera sina läkemedel på samma sätt vid brukarstyrd inläggning som på hemmaplan (detta är ett krav för brukarstyrd inläggning).
- Suicidanamnes; tidigare suicidförsök, aktuellt suicidalt beteende
- Information om eventuellt självskadebeteende
- I remissen kommenteras även samtliga inklusions- och exklusionskriterier (se ovan). Eventuella önskemål om avsteg från kriterierna ska motiveras.

Inkommen vårdbegäran tas upp på remisskonferens på psykiatriska kliniken i Halmstad respektive Varberg. Denna hålls en gång i månaden och BI-ansvarig läkare och BI-personal från avdelningen deltar. Under remisskonferensen tas beslut om att acceptera eller avvisa vårdbegäran, alternativt vid behov begära komplettering från inremitterande enhet.

Öppenvården informeras om bedömningen genom slutsvar på inkommen vårdbegäran. Vårdåtagandet ligger fortsatt öppet så länge patienten är i behov av brukarstyrd inläggning.

Om BI beviljas ansvarar öppenvården för att i samråd med patienten kontakta avdelningen och samordna ett kontraktförhandlingssamtal.

Kontrakt

BI-kontrakt är ett dokument som tas fram under ett möte mellan:

- Patienten
- Personal från avdelningen där BI erbjuds
- Patientens primära kontakt i öppenvården

Kontraktsskrivningen sker i heldygnsvårdens lokaler. Patienten erbjuds rundvisning på avdelningen vid behov/önskemål. Kontraktsskrivning kan vara en krävande uppgift och patienten bör därför befinna sig i ett så pass stabilt psykiskt skick att detta går att genomföra, för att lägga en så bra grund som möjligt för kommande BI.

Förnyelse av kontrakt

BI-kontrakt är generellt giltiga 12 månader men undantag kan göras utifrån individuell bedömning. Efter kontraktstiden löpt ut har patienten ytterligare 6 månader på sig att förnya kontraktet innan användningen av BI pausas. För att förnya kontrakt inom ovanstående tidsramar gäller följande:

- Patienten ansvarar för att ta kontakt med sin öppenvård för att utvärdera och förnya sitt BI-kontrakt.
- Ansvarig behandlare i öppenvården kontaktar därefter BI-ansvarig personal i slutenvården för att boka in ny kontraktförhandling. Ny remiss behöver ej skickas.
- Patientens vårdplan uppdateras med information om att patienten har BI och vårdplanens utvärderingsdatum flyttas till samma datum som kontraktet ska utvärderas.
- Ovan nämnda kriterier behöver ej vara uppfylla vid kontraktförnyelse när patienten använder BI, som är tänkt att hjälpa mot detta.

Om patienten inte förnyar sitt kontrakt inom ovanstående tidsramar löper möjligheten att söka BI ut. För att återfå BI efter detta behövs ny remiss från öppenvården samt nytt bedömningssamtal liksom beskrivet ovan.

In- och utskrivningsrutiner

- Patient med BI-kontrakt kontaktar vid behov av inläggning avdelning 22 i Varberg eller avdelning 19 i Halmstad direkt, via telefon, varje dag mellan klockan 08.00-19.00. Patienten har en inställelsetid på två timmar. Senaste tid som patienten skall infinna sig på avdelning är klockan 20.00. Om patienten har lång restid kan annat överenskommas.
- Patient kan inte läggas in på BI av läkare.

- Vardagar informeras avdelningsläkare och avdelningschef om en BI-patient skrivs in samt när patienten planeras för utskrivning. Jourtid informeras bakjour och primärjour om BI-beläggningar vid morgonronden.
- Patienter med BI-kontrakt har bestämda platser på avdelning 22 och avdelning 19 som ej bör beläggas av andra patienter. Vid svår platssituation nattetid på kliniken, kan man dock vid akuta undantagsfall belägga lediga BI-platser. Dessa skall dock om möjligt frigöras dagen efter. Se rutin Brukarstyrd inläggning - platsutnyttjande
- Patienten måste ringa avdelningen samma dag som patienten önskar bli inskriven.
- Om BI-platserna är fullbelagda hänvisas patienten att återkomma nästkommande dag samt stöttas i krishantering.
- Vid inskrivning bestämmer patienten tillsammans med BI-ansvarig personal om utskrivningsdatum.
- Utvärdering av vårdtillfället sker i samband med utskrivningssamtalet.
- Två BI-tillfällen kan inte sammanfogas utan behöver åtskiljas av minst en natt.
  - Vid utskrivning väljs BI-ansvarig överläkare som ansvarig läkare. Epikris skrivs enligt tidigare framtagen mall.
  - Brukarstyrd inläggning - avdelningsrutiner

Utskrivning i förtid

- Om patienten bryter mot överenskommelse i kontrakt blir patienten utskriven från BI i förtid.
- Vid inträffad självskada/suicidförsök agerar personalen utifrån vad de bedömer är medicinskt motiverat, i enlighet med gängse avdelningsrutiner för alla patienter. Patienten skall skrivas ut från avdelning och vid behov hänvisas till psykiatriska akutmottagningen. Vid behov kan personalen följa patienten till psykiatriska akutmottagningen. Patienter på BI kan ej konverteras utan ska bedömas på psykiatriska akutmottagningen.
- Om patientens mående omöjliggör att denne kan använda sig av BI bör patienten skrivas ut, i samråd mellan patienten själv och BI-ansvarig personal på avdelningen (se rutinen för avdelningsrutiner). Därefter har patienten möjlighet att söka öppenvården alternativt psykiatriska akutmottagningen.
- BI-ansvarig läkare skall informeras om utskrivning i förtid. Epikris skrivs enligt tidigare framtagen mall med ändringar utifrån uppkommen situation.

Pausande av BI-kontrakt

Om patienten bryter mot sitt BI-kontrakt upprepade gånger eller om det av någon annan anledning inte fungerat med BI för en patient, så tar man kontakt med BI-ansvarig läkare för ställningstagande till att pausa BI. Detta gäller även om patienten visar sig uppfylla något av exklusionskriterierna. BI-ansvarig läkare behöver inte träffa patienten för pausande men bör personligen informera patienten om beslutet via telefonkontakt alternativt samtal under pågående inläggning. Om patienten ej är möjlig att nå skickas brev till patienten med denna information. Beslutet dokumenteras tydligt i journal.

Dokumentation

- Bedömning från remisskonferens dokumenteras i separat journalanteckning av ansvarig läkare.
- Kontraktsskrivning samt förnyelse av kontrakt dokumenteras i separat journalanteckning av omvårdnadspersonal från avdelningen.
- Återbud eller uteblivna besök till bedömningssamtal eller kontraktsskrivning meddelas till sekreterare för åtgärd. Personal som tar emot återbudet dokumenterar tid för återbud i journal. För ombokning av kontraktsskrivning hänvisas patienten till öppenvården.
- Inskrivningsanteckning och löpande anteckningar dokumenteras i Cosmic
- Vid tillfälle att patient nekas inläggning på BI till följd av platsbrist, dokumenteras detta i journal av personal som har kontakt med patienten.
- Rapportblad för slutanteckning lämnas till sekreterare av utskrivande omvårdnadspersonal.
- Slutanteckning **skötare**: Vid utskrivning sammanfattas vårdförloppet i en slutanteckning inklusive patientens och personalens utvärdering av vårdtillfället.
- Slutanteckning **läkare**: Dokumenteras utifrån rapportblad från avdelningen samt efter tidigare framtagen mall.

När BI-patient söker vård på psykiatriska akutmottagningen

- När en patient med BI-kontrakt behöver söka vård och av någon anledning inte vill använda sig av en BI-plats, ska patienten söka vård som vanligt; i första hand via sin psykiatriska öppenvårdsmottagning (VPM) och därefter psykiatriska akutmottagningen.
- När patienten söker vård på psykiatriska akutmottagningen ska patienten bedömas enligt sedvanlig rutin.
- Om ansvarig läkare på psykiatriska akutmottagningen fattar beslut om inläggning skrivs patientens in på lämplig avdelning som har tillgänglig vårdplats. BI-plats ska ej användas förutom vid akuta undantagsfall enligt beskrivet ovan under rutinen för platsutnyttjande. Patienten kan inte bli inskriven på BI av läkare.

Bilagor

Stödmaterial: [Cosmic - Brukarstyrd inläggning](#)

Rutin - [Brukarstyrd inläggning - platsutnyttjande](#)

Rutin - [Brukarstyrd inläggning - avdelningsrutiner](#)

Uppdaterat från föregående version

2020-04-01: Ny rutin

2022-03-14: Rutinen gäller även för avdelning 19

2024-06-13: Inklusions- och exklusionskriterier uppdaterade i enlighet med uppdaterade riktlinjer. Kontaktvägar för avtalsskrivning uppdaterade

2026-03-23 Uppdaterad för att passa Cosmic samt nya arbetssätt kring remisskonferens